

Referat

Møte nr 1/2010 i Avlsrådet for sau

Tid: Mandag 21. juni 2010 kl 12.15 – tirsdag 22. juni 2010 kl 15.15

Sted: Garder Kurs- og konferansesenter, Gardermoen

Deltakere: Bjørn Høyland, leder
Lars-Ivar Fause, vara, region Nord
Kent Berg, region Midt
Audun Nedrebø, region Vest
Sven Reiersen, region Øst
Finn Avdem, Nortura
Gunnar Klemetsdal, IHA/UMB

Thor Blichfeldt, avlssjef i NSG

Forfall: KLF

Observatører: Inger-Johanne Holme
Inger Anne Boman
Sigbjørn Eikje
Stig-Runar Størdal
Anne Grete Stabekk
Frank Simensen

Referent: Thor Blichfeldt

Sakliste

SAK 1/2010	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE.....	3
SAK 2/2010	GODKJENNING AV REFERAT FRA MØTE 20.-21.10.2009	3
SAK 3/2010	AVLSFRAMGANGEN	3
SAK 4/2010	GENERASJONSINTERVALLET	4
SAK 5/2010	NYE SØYEEGENSKAPER I AVLSMÅLET	4
a)	Lammingsvansker	4
b)	Holdbarhet på søyene	5
c)	Lammetap	5
d)	Voksenvekt	5
e)	Fødselsvekt	6
f)	Jur- og speneform	6
g)	Kjønnsmodning som lam	6
h)	Mastitt	6

SAK 6/2010	NKS: VEKTLEGGING AV DELINDEKSENE I O-INDEKSEN.....	6
SAK 7/2010	SPÆLSAU: VEKTLEGGING AV DELINDEKSENE I O-INDEKSEN.....	7
SAK 8/2010	SJEVIOT: VEKTLEGGING AV DELINDEKSENE I O-INDEKSEN.....	8
SAK 9/2010	PELSSAU: VEKTLEGGING AV DELINDEKSENE I O-INDEKSEN.....	9
SAK 10/2010	OPTIMALISERING AV AVLSOPPLEGGET	9
SAK 11/2010	AVL FOR "KJØTTSAU".....	11
SAK 12/2010	AVLSRÅDETS MEDLEMMER: "SAKER JEG BRENNER FOR"!!.....	13
SAK 13/2010	SMITTEBESKYTTELSEN I RINGSYSTEMET	14
SAK 14/2010	REGLER FOR VÆRERINGER OG VÆREHOLDSLAG	15
SAK 15/2010	KÅRING 2010.....	15
SAK 16/2010	LIVDYRPRISER 2010.....	17
SAK 17/2010	IMPORTSÆDEN 2009 OG AVKOMMENE ETTER DEN.....	17
SAK 18/2010	ÅRETS SEMINVÆRER	18
SAK 19/2010	REGLENE FOR AVLSSTATUETTEN FOR BESTE VÆR.....	19
SAK 20/2010	RING 213 – VEDTAK OM MYOSTATINMUTASJONEN	20
SAK 21/2010	INDEKSKJØRINGER 2010 OG FØRSTE KÅRINGS DAG	21
SAK 22/2010	FORSLAG/KOMMENTARER FRA NORD-TRØNDELAG.....	21
SAK 23/2010	LYNGEN: BEVARING AV NORDNORSK SAUETYPE.....	21
SAK 24/2010	FARGA SPÆL.....	21
SAK 25/2010	STUDIE-/DISKUSJONSOPPLEGG OM AVL	22
SAK 26/2010	VÆREHOLDSLAGAS PLESS I AVLSOPPLEGGET.....	22
SAK 27/2010	INNAVLSSTYRINGEN	22
SAK 28/2010	EVENTUELT	24
	a) Myostatinmutasjonen hos spæl høsten 2010.....	24
	b) Gult fett.....	24

Sak 1/2010 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:
Innkalling og sakliste godkjennes.

Sak 2/2010 Godkjenning av referat fra møte 20.-21.10.2009

Vedtak:
Referatet fra møtet 20.-21. oktober 2009 godkjennes.

Sak 3/2010 Avlsframgangen

Avlsframgangen per år i faktiske enheter (antall kg, antall lam osv) går fram av tabellen nedenfor. Den er beregnet ut fra gjennomsnittet av framgangen fra ett år til det neste for alle fødte lam i ring av årgangene 2008 og 2009.

Rase	NKS	Spæl	Sjeviot
Slaktevekt, kg ved 160 dager	0,271	0,219	0,118
Slakteklasse, poeng	0,16	0,12	0,08
Fettgruppe, poeng	-0,05	-0,01	-0,01
Morsevne vår, kg ved 45 dager	0,059	-0,001	0,050
Morsevne slakt, kg slaktevekt	0,076	0,012	0,035
Lammetall, totalfødte	0,030	-0,004	0,011

På Internett er det lagt ut en tjeneste der alle interesserte kan slå opp på avlsframgangen for prøveværene fra årgang 2000 og fram til i dag. Den finnes på www.saueavl.nsg.no
Velg meny punktet > Avlsframgang (i menyen til venstre)

Framgangen fra årgang til årgang for prøveværene gir en god indikasjon på hvordan hele populasjonen utvikler seg etter hvert. Utviklingen kan ses for den enkelte rasen og den enkelte egenskapen.

Vedtak:
Gjennomgangen av avlsframgangen tas til orientering.

Sak 4/2010 Generasjonsintervallet

Generasjonsintervallet er alder på far og mor når avkommet blir født.

Generasjonsintervallet inngår i formelen for avlsmessig framgang per år. Se Sak 10/2010. Et kort generasjonsintervall bidrar til økt avlsframgang hvis ikke sikkerheten i seleksjonen svekkes for mye.

Som saksgrunnlag ble det lagt fram beregninger over generasjonsintervallet for prøveværene fra og med 2000 til 2009, samt aldersfordelingen for far og mor for prøveværene i 2009.

Her presenteres kun generasjonsintervallet for 2009-årgangen av prøveværene.

Generasjonsintervall	NKS	Spælsau	Sjeviot
Far – sønn, år	3,29	2,84	2,07
Mor – sønn, år	2,15	2,72	3,00

Vi ser at NKS har de yngste mødrene, og her har generasjonsintervallet gått kraftig nedover de siste årene. Det er som forventet når vi selekterer sterkt på O-indeksen og avlsframgangen blir større år for år. Da blir det vanskeligere og vanskeligere for eldre søyer å hevde seg, selv om de bygger opp økt sikkerhet på sin egen indeks gjennom egne avkom etter hvert som de blir eldre.

NKS har de eldste fedrene. Det skyldes at 3 av 4 fedre til NKS prøveværer er seminværer, og seminværene er minst 3 år når avkommet blir født.

Sjeviot bruker lokale eliteværer som fedre til neste generasjon prøveværer, og har derfor det korteste generasjonsintervallet far-sønn. Intervallet mor-sønn er det lengste, og det er også som forventet når sjeviot har den minste avlsframgangen.

Vedtak:

Informasjonen om generasjonsintervallet tas til orientering.

Sak 5/2010 Nye søyeegenskaper i avlsmålet

Det er stor interesse for å inkludere nye søyeegenskaper i avlsmålet. Mulige egenskaper ble gjennomgått.

a) Lammingsvansker

Vi har i "alle år" kodet om søya har lammingsvansker eller ikke, men vi har ikke brukt informasjonen i avlsarbeidet.

Inger Anne Boman la fram resultater for arvbarehetsberegning for egenskap "Lamming med hjelp" (kodene med og uten hjelp slått sammen). Beregningen viste ingen arvbarehet for registreringene.

På møtet kom det fram forslag om å regne på registreringene "Hjelp med feilstilling" alene. Dette har Inger Anne gjort etter møtet, og fortsatt ble arvbareheten null.

Vedtak:

Koden for lammingsvansker slik den registreres i Sauekontrollen er ikke egnet for bruk i avlsarbeidet.

b) Holdbarhet på søyene

Tidlig ufrivillig utrangering av søyer er ikke ønskelig, fordi rekruttering av nye søyer er kostbart, og fordi det ofte har sammenheng med redusert dyrevelferd på grunn av sjukdom.

I sak10/2009 la Inger Anne Boman fram resultater for arvbarhet for holdbarhet ved ulike alder for de ulike rasene. Hun hadde også en presentasjon om temaet på Avlskonferansen 2010.

Inger Anne har etter avlskonferansen utredet videre om vi på en praktisk grei måte kan ta inn holdbarhet i avlsmålet ved å se hvor mange søyer som går ut etter første lamming.

Kun for NKS er det en statistisk sikker arvelig komponent for holdbarhet fra ett til to års alder, og arvbarheten er lav (ca 0,02). Ved økende alder på søyene økte arvbarheten, men det er en utfordring at denne informasjonen foreligger for sent til å få vesentlig betydning for om dyret blir brukt som avlsdyr eller ikke. Det knyttes også en usikkerhet til hva denne holdbarheten består i. Kanskje er det produsentene som er mer villige til å utrangere dyr med lav indeks enn de med høy indeks, slik at arvbarheten som beregnes på eldre søyer i hovedsak reflekterer arvbarheten på O-indeksen?

Vi vil arbeide videre med egenskapen holdbarhet gjennom å:

- utvikle en mer avansert statistisk modell for utrangeringsinformasjon i håp om denne gir en høyere arvbarhet
- Se om vi kan selektere for egenskaper som har stor betydning for søyers holdbarhet i stedet for samleegenskapen utrangering. Mastitt er den mest nærliggende egenskapen å se på.

Vedtak:

Arbeidet med å forsøke å inkludere søyenes holdbarhet i avlsarbeidet fortsetter.

c) Lammetap

Sigbjørn Eikje har i en tidligere utregning beregnet at arvbarheten for lammedød fra totalfødte fram til merking er ca 0,01. Arvbarheten er altså så lav vi ikke kan forvente særlig avlsframgang om vi inkluderer egenskapen i avlsmålet.

Vi vil likevel arbeide videre med egenskapene lammetap og lammetap

Vedtak:

Tap fra totalfødte til merking bør tas inn som egenskap i avlsarbeidet fra 2011

d) Voksenvekt

Vi fikk inn brukbart med søyevekter etter å ha oppfordret til veiing i februar 2010. Foreløpige beregninger viser at egenskapen har en bra arvbarhet.

Vedtak:

- **Vi må få flest mulig av avlsbesetningene til å registrere søyevekter**
- **Registrering foretas én gang i perioden fra innsett om høsten til midt i drektigheten. Hele flokken veies samtidig**
- **Hvis det er god oppslutning om veiingene kommende høst/vinter, vil vi kunne inkludere voksenvekt i avlsarbeidet fra høsten 2011**

e) **Fødselsvekt**

Det er en del brukere som registrerer fødselsvekt. Vi har dessverre ikke rukket å regne på denne informasjonen for å se om den kan/bør inkluderes i avlsarbeidet. Men dette er en prioritert oppgave i forbindelse med Inger Johanne Holme sitt doktorgradsarbeid.

Vedtak:

- **Fødselsvekt tas inn ved beregning av tilvekst til vårveging, høstveging og slakt**
- **Genetiske parametre beregnes for fødselsvekt som egenskap ved lammet og som egenskap ved søya**
- **Sammenhengen mellom fødselsvekt og lammingsvansker, holdbarhet osv utredes**

f) **Jur- og speneform**

Det er mange saueholdere som påpeker at jur- og speneform er en vesentlig komponent i samlebegrepet søyeegenskaper. Vi bør gjøre et forsøk med registrering av jur- og speneform for å se om en slik registrering har en arvelig komponent.

Vedtak:

Våren 2011 gjør vi et stort forsøk med registrering av jur- og speneform

g) **Kjønnsmodning som lam**

Egenskapen å kunne komme i brunst som lam er en viktig egenskap i det totale fruktbarhetsbegrepet. Dagens registreringer i Sauekontrollen gir dessverre ikke et godt uttrykk for hvilke lam som var tenkt para, men som ikke kom i brunst.

Vedtak:

Avlssjefen tar kontakt med Sauekontrollen for å gå gjennom kodene som trengs for å få registrert forsinket kjønnsmodning.

h) **Mastitt**

Mastitt er den viktigste årsaken til for tidlig utrangering av søyer. Men registreringene er dessverre mangelfulle.

Vedtak:

Avlsavdelingen hos NSG og Sauekontrollen må arbeide hardt for å få økt oppslutningen om mastittregistreringene, både som klinisk sykdom og som slakteårsak.

Sak 6/2010 NKS: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

Det er vektleggingen av lammetallet i O-indeksen som skaper størst diskusjon i næringa, og mange ønsker en reduksjon i framgangen for lammetall.

Med sakspapirene fulgte det utredning om framgang vi har hatt fra 2000 og fram til i dag. Det viser seg at framgangen de siste par årene er like stor som den var tidlig på 2000-tallet, til tross for redusert vektlegging på lammetall i O-indeksen. Forklaringen på dette er at avlsarbeidet er mer effektivt og gir større total framgang enn tidligere. Utredningen viste også at det vil gi liten endring i O-indeksen for værene om vektleggingen er 15 % eller 12 %.

Avlssjefens forslag til vektlegging 2010 av delindeksene i O-indeksen er vist i kolonnen 2010 (TB).

NKS	2006	2007	2008	2009	2010 (TB)	2010 (GK)
Slaktevekt	19 %	17 %	20 %	20 %	20 %	20 %
Slakteklasse	29 %	27 %	23 %	23 %	21 %	23 %
Fettgruppe	5 %	9 %	9 %	9 %	11 %	12 %
Morsevne-vår			8 %	8 %	11 %	8 %
Morsevne-høst	24 %	27 %				
Morsevne-slakt			25 %	25 %	25 %	25 %
Lammetall	23 %	20 %	15 %	15 %	12 %	12 %

Avlsrådet diskuterte først om vektleggingen av lammetall skulle reduseres til 12 %, og sluttet ved avstemming enstemmig opp om dette.

Deretter ble det diskutert hvordan de "ledige" 3 % skulle fordeles. Gunnar Klemetsdal fremmet forslaget som er vist i kolonnen merket 2010 (GK). De to forslagene for 2010 ble så satt opp mot hverandre.

- Forslag 2010 (TB) fikk 3 stemmer (Reiersen, Nedrebø, Avdem)
- **Forslag 2010 (GK) fikk 4 stemmer (Høyland, Fause, Berg, Klemetsdal)**

Vedtak:

Vektleggingen av egenskapene i O-indeksen for NKS endres ved at vekta på lammetall reduseres fra 15 til 12 %, og vekta på fett økes fra 9 til 12 %.

Sak 7/2010 Spælsau: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

I spælavlens foretok vi en drastisk omlegging av vektleggingen mellom egenskapene i 2008. I tillegg til endret vektlegging hadde vi en periode en rask økning i forekomsten av myostatin-mutasjonen før vi satte inn tiltak mot denne. Endringene i vektlegging har også ført til at islandsspælen hevder seg bedre, da den ikke lenger blir særlig straffet for et lavt lammetall. Det er derfor ikke så lett å forutsi hvordan de ulike egenskapene på spæl vil utvikle seg framover.

Målsetting med omleggingen av spælavlens i 2008 var blant annet å fryse lammetallet. Det er tegn som tyder på at 5 % vektlegging på lammetall ikke er tilstrekkelig til å holde lammetallet konstant, men at det nå er på nedadgående.

Et annet mål med omleggingen var å styrke morsevnen. Dette ser vi ikke ut til å ha lyktes med så langt, men det er i tidligste laget å trekke noen bastant konklusjon. Men etter som morsevnen har så stor vekt med så liten respons, kan det diskuteres om det er fornuftig å legge så stor vekt på morsevnen som det nå blir gjort.

Avlssjefens forslag til vektlegging er vist i kolonne 2010 (TB). Dette ble enstemmig vedtatt.

Spæl	2006	2007	2008	2009	2010 (TB)
Slaktevekt	19 %	17 %	20 %	20 %	20 %
Slakteklasse	29 %	29 %	30 %	25 %	25 %
Fettgruppe	5 %	4 %	5 %	10 %	10 %
Morsevne-vår			15 %	15 %	15 %
Morsevne-høst	24 %	27 %			
Morsevne-slakt			25 %	25 %	22 %
Lammetall	23 %	23 %	5 %	5 %	8 %

Vedtak:

Vektleggingen av egenskapene i O-indeksen for spælsau endres ved at vekta på lammetall økes fra 5 til 8 %, og vekta på morsevne-slakt reduseres fra 25 til 22 %.

Sak 8/2010 Sjeviot: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

Sjeviotringene har gått gjennom vektleggingen, og har følgende forslag for 2010:

Sjeviot	2006	2007	2008	2009	2010 (forslag)
Slaktevekt	19 %	17 %	22 %	22 %	22 %
Slakteklasse	29 %	27 %	18 %	18 %	19 %
Fettgruppe	5 %	9 %	9 %	9 %	11 %
Morsevne-vår			8 %	8 %	8 %
Morsevne-høst	24 %	27 %			
Morsevne-slakt			25 %	25 %	25 %
Lammetall	23 %	20 %	18 %	18 %	15 %

Vedtak:

Vektleggingen av egenskapene i O-indeksen for sjeviot endres ved at vekta på lammetall reduseres fra 18 til 15 %, vekta på fett økes fra 9 til 11 %, og vekta på kjøtt økes fra 18 til 19 %.

Sak 9/2010 Pelssau: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

Norsk pelssaulag ønsker å beholde samme vektlegging som i 2009.

Pelssau	2006	2007	2008	2009	2010 (forslag)
Slaktevekt	19 %	18 %	20 %	20 %	20 %
Slakteklasse	29 %	28 %	35 %	35 %	35 %
Fettgruppe	5 %	4 %	5 %	5 %	5 %
Morsevne-vår			10 %	10 %	10 %
Morsevne-høst	24 %	26 %			
Morsevne-slakt			25 %	25 %	25 %
Lammetall	23 %	24 %	5 %	5 %	5 %

Vedtak:

Vektleggingen av egenskapene i O-indeksen på pelssau 2010 beholdes lik vektleggingen i 2009.

Sak 10/2010 Optimalisering av avlsopplegget

Optimalisering av avlsopplegget tar utgangspunkt i formelen for avlsmessig framgang:

$$G = \frac{A * R * I}{L} - F$$

Hvor

- G er avlsframgangen per år
- A er den arvelige variasjonen
- R er sikkerheten i utvalget
- I er styrken i utvalget (seleksjonsintensiteten)
- L er generasjonsintervallet
- F er innavlsdepresjonen per år pga innavlsøkningen

Målet er å lage skape størst mulig framgang per år, samtidig som innavlsøkningen holdes under kontroll.

Optimaliseringen er avhengig av den totale størrelsen på den aktuelle populasjonen som er med i væreringene, og antall søyer per ringavdeling, da dette påvirker seleksjonsintensiteten innen ring (lokal elitevær) og totalt for hele populasjonen (seminvær).

Vi har i optimaliseringsarbeidet valgt å redusere antall søyer i den totale populasjonen til ca ¼ av hva som er med i ring i dag. Dette er gjort ut fra den store avlsmessige forskjellen det er mellom de beste ringene/avdelingene og de dårligste. De dårligste avdelingene/besetningene

bidrar lite og ingen ting til den avlsmessige framgangen, og det er derfor lett å overvurdere den faktiske populasjonsstørrelsen.

Påsett etter prøveværer?

På avlskonferansen i februar 2010 la Sigbjørn Eikje la fram resultater av simulering av systematisk påsett etter prøveværer i NKS-populasjonen.

For å få mange påsatte døtre etter den enkelte prøveværen ble følgende tiltak vurdert:

- Redusert eliteparingsprosent som gir større rom for påsett etter prøveværene
- Økt antall paringer per prøveværr som gir flere døtre etter hver enkelt prøveværr

Konklusjonene var:

1. Avlsframgangen for søyeegenskapene øker ikke når eliteparingsprosenten reduseres fra 30 % til 25, 20 eller 15 %, selv om dette fører til at prøveværene får flere påsatte døtre
2. *Avlsframgangen for søyeegenskapene øker* etter hvert som antall parede søyer per prøveværr øker fra 20 til 30, 40 og 50. Men *den totale framgangen øker ikke* med den fordelingen vi har mellom slaktelamsegenskaper og søyeegenskaper i dagens avlsmål.

Systematisk påsett av et minimum antall døtre per prøveværr krever meget god styring og gjør det vanskeligere å drive ringen.

Administrasjonen foreslår derfor ikke et avlsopplegg som krever et systematisk påsett av søyelam etter prøveværer.

Eliteprosent, seminandel og antall slakt per prøveværr

Sigbjørn Eikje har simulert varierende eliteprosent, seminandel, antall eliteværer og antall prøveværer for NKS, spæl og sjeviot, og beregnet avlsframgang og innavlsøkning. Resultatene ble gjennomgått, og konsekvensene for avlsopplegget for hver rase ble bestemt.

Den generelle konklusjonen fra optimaliseringsarbeidet er at det er lite å vinne på å endre på de vedtatte eliteparingsprosenten og krav til slaktede avkom etter prøveværene.

Men på NKS blir framgangen større hvis vi gransker færre prøveværer og lar hver prøveværr få flere paringer og større avkomsgrupper.

Kravet til seminbruk ble fastsatt i forbindelse med Sak 14/2010

Vedtak:

- 1) **Systematisk påsett av døtre etter prøveværer gjøres *ikke* til en del av avlsopplegget**
- 2) **Minstekrav til O-indeks for innsatt prøveværr 2010 for å få granskingstilskudd høsten 2011 (indekskjøring H3 og/eller H4)**
 - a. NKS: 125
 - b. Spæl: 115
 - c. Sjeviot: 115
- 3) **Eliteparingsprosent høsten 2010**
 - a. NKS: 30 %
 - b. Spæl: 25 %
 - c. Sjeviot: 25 %

Sak 11/2010 Avl for "kjøttsau"

Egen farlinje i regi av NSG

På avlskonferansen i februar 2010 var avl på "kjøttsau" et større tema, med både avlsfaglige, markedsmessige og økonomiske vurderinger.

Resultatene fra utredningen viste at ei farlinje med avlsmålene tilvekst, slakteklasse og fettgruppe må ha en stor avlspopulasjonen (10.000-20.000 søyer) for å kunne konkurrere med den tilsvarende framgangen i NKS (75.000 søyer). Salget av farlinjeværer må også være stort for at det skal være økonomisk forsvarlig for NSG å ta inn en ny "rase" i avlsarbeidet som gis granskningstillegg på linje med NKS, spæl og sjeviot.

Gruppearbeidet på avlskonferansen med den tilhørende spørreundersøkelse viste også at interessen for ei farlinje er heller liten, i alle fall hos de som deltok på konferansen.

Administrasjonen har derfor forlatt ideen om at NSG skal ta ansvaret for avlsarbeidet med ei farlinje på linje med avlsarbeidet på NKS, spælsau og sjeviot.

"Kjøttsau"

Det er et faktum at vi har en del saueprodusenter som er opptatt av "kjøttsau". Texel-miljøet i Rogaland er antakelig det største, men vi finner enkeltprodusenter over hele landet. Disse produsentene bruker ikke kjøttsauene først og fremst som farlinje i et krysningssopplegg, men som en "kombirase".

Vi har også andre raser som passer inn under betegnelsen "kjøttsau", men som er mer utpregede farraser. Dette gjelder Nor-X og Charollais, til dels også Suffolk. De mest kjøttfulle dyra innen NKS vil også passe inn som kjøttsau.

Krysninger mellom disse rasene vil også kunne anses som kjøttsau, da "kjøttsau" vil være en åpen rasegruppe.

De omtalte rasene og krysninger mellom dem inkluderes i dag i rasegruppen NKS når vi beregner indekser. Alle dyr i rasegruppen inngår i besetningsmidlet når vi beregner et enkelt dyr sitt avvik fra besetningsmidlet. Kjøttsauene får beregnet avlsverdier for enkeltegenskapene som er direkte sammenlignbare med indeksene til NKS-dyra.

Vektleggingen av delindeksene i dagens O-indeks stemmer nok ikke så godt med hva en kjøttsau-produsent synes er en riktig vektlegging. Men samtidig blir det for enkelt å legge vekt kun på tilvekst, kjøtt og fett som i en rein farrase. Det må også legges noe vekt på morsevne og lammetall.

Egen "kjøttsauindeks"

En "kjøttsau-indeks" vil ha de samme delindeksene som i dagens O-indeks.

Delindeksene morsevne og lammetall vil beregnes etter samme statistiske modell som vi bruker for NKS.

Egenskapen tilvekst beregnes som tilvekst i gram per dag fra fødsel til slakt, etter samme modell som vi gjør for Nor-X i dag.

Egenskapen slakteklasse (kjøtt) beregnes med EUROP-slakteklasse som avlsmål, og med ultralydmål for muskel som korrelert egenskap.

Egenskapen fettgruppe (fett) beregnes med EUROP-fettgruppe som avlsmål, og med ultralydmål for fett som korrelert egenskap.

De enkelte egenskapene i avlsmålet for kjøttsau veies sammen til en samleindeks som vi kaller K-indeksen. Vektleggingen går fram av vedtaket nedenfor.

Produsenter som deltar i "kjøttsauavlen"

Produsenter som vil være med på kjøttsauavlen må melde seg som avlsbesetning hos NSG. Dette blir parallelt med Nor-X sine avlsbesetninger. Det vil kun være besetningene som er registrert som avlsbesetninger for kjøttsau som får beregnet K-indeks.

En væreringsbesetning vil kunne være både en vanlig ringbesetning og en kjøttlaubesetning, slik det har vært praktisert med Nor-X-besetningene.

Etter som de fleste av kjøttlaubesetningene også vil ha NKS-dyr som kjøttseudyr, vil det ikke være mulig å skille mellom "ekte NKS" som skal ha O-indeks og "kjøttsau-NKS" som skal ha K-indeks. Avlsbesetningen innen kjøttsau må derfor få to samleindekser: O-indeks og K-indeks. Dyr med høy K-indeks og ikke så høy O-indeks inkluderes i besetningens kjøttsaugruppe.

Vedtak:

- 1. Det innføres en 5. rasegruppe i avlsarbeidet, "Kjøttsau", som skal ha sine egne genetiske parametre og sin egen økonomisk vektlegging.**
- 2. Vektleggingen av delindeksene i K-indeksen (samleindeksen), skal være:**
 - a. Tilvekst til slakt: 35 %**
 - b. Kjøtt (slakteklasse): 25 %**
 - c. Fett (fettgruppe): 20 %**
 - d. Morsevne vår: 5 %**
 - e. Morsevne slakt: 5 %**
 - f. Lammetall: 10 %**
- 3. Rasene som skal inngå i rasegruppen "Kjøttsau" er Texel, Nor-X, Charollais, Suffolk, samt NKS med kjøttsauprofil på delindeksene.**
- 4. "Kjøttsau" er åpen for avlsdyr som er krysninger mellom rasene som inngår i rasegruppen, bortsett fra krysninger med Suffolk som ikke er ønsket på grunn av at ulla vil bli klassifisert som farga.**
- 5. Værer avkomsgranskes og får offisiell indeks når de har minst 10 slaktede lam i avkomsgruppen.**
- 6. For å få sammenlignbare indekser mellom flokkene som deltar i kjøttsauavlen, må det brukes mye semin. Seminkravet settes lik kravet til gransking i en flokk med NKS (se Sak 14/2010). Minst 15 % av søyene må insemineres, og det må brukes minst 30 sæddoser. Antall sæddoser regnes som summen av inseminerte kjøttsausøyer og NKS-søyer.**
- 7. Ultralydmåling av hele flokken skal brukes som avlstiltak i kjøttsauavlen**
- 8. Besetningene som skal få beregnet kjøttsauindekser må registrere seg som medlem i Ring 9 Kjøttsau i NSGs ringregister.**
- 9. NSGs "Regler for væreringer" må overholdes. Besetningen må ikke ha kjøpt inn livdyr de siste 18 måneder (alle raser, ikke bare kjøttsau).**
- 10. NSG gir ikke granskingstilskudd til værere som avkomsgranskes i kjøttsauavlen.**

Sak 12/2010 Avlsrådets medlemmer: "Saker jeg brenner for"!

Avlsrådets medlemmer var utfordret til å gi en kort presentasjon av saker de er spesielt opptatt av. Referatet gir ikke en fullstendig gjengivelse av den enkeltes innlegg, men det gir forhåpentligvis et innblikk i hva den enkelt trakk fram.

- Sven Reiersen, region Øst
 - Høyt lammetall: Viktig for økonomien, men negativt for sjukdom/skader hos søyene og for dyrevelferden.
 - Fødselsvekt: Standardisere fødselsvekten til en optimal vekt (ikke for høy, ikke for lav)
 - Fôring: Forskning på fôringsstrategi i drektigheten for en bedre funksjon av morkaka og mulighet for færre dødfødte
 - Eksteriøre trekk med tanke på lettere lamming: Optimal kryssform, kjøttfylde, utvalg ved kåring
- Audun Nedrebø, region Vest
 - Spredning av avlsframgangen til bruksbesetningene
Audun la fram en oversikt over aktuelle tiltak som han hadde benyttet i arbeidet med å øke interessen for avlsarbeidet i bruksbesetningene
- Kent Berg, region Midt
 - Korreksjonsfaktorene for lammetall ved beregning av morsevnen
 - Kåring som avlstiltak, spesielt mht til ullkvaliteten
 - Opptak av nye medlemmer i ringene:
Lik behandling fra Mattilsynet landet over
- Lars-Ivar Fause, region Nord
 - Holdbarhet hos søyene er svært viktig
 - Inkluderende avlsarbeid
 - Ikke settes større krav til registreringer enn at folket finner tid til å delta
 - Dele buskapen i en avlsdel og en bruksdel
 - Vårveging: Kun i de yngste årgangene (1-åringene og 2-åringene)?
 - Få avlsframgangen ut til bruksbesetningene.
- Finn Avdem, Nortura
 - Lammetallet
 - Optimaliseres (2-3 lam) hvis dette er avlsmessig mulig
 - Avl for merka lam, ikke totalfødte
 - Større andel dødfødte: Er mer kjøttfull sau en medvirkende årsak?
 - Voksenvekta øker: Ikke ønskelig
 - Nye søyeegenskaper inn i avlsarbeidet
Helse, holdbarhet, lammingsvansker, jurform
- Gunnar Klemetsdal, UMB
 - Forstå betydningen av seleksjon for tilvekst på andre egenskaper
 - Lammetall (reduert variasjon), fødselsvekt, dødelighet
 - Holdbarhet: Få til enkle registreringer for mastitt
 - Egenskapen "slaktevekt"
 - Hvilken betydning har plukkslaktingen?
 - Ny egenskap: Tilvekst per dag?
 - Innvalsstyring – slektskapsindeks
- Bjørn Høyland, leder
 - Beholde miljøet i væreringene, også ved gransking i én flokk
 - Smittevern/ringreglene: Lik gjennomføring over hele landet
 - Avlsframgangen ut til bruksbesetningene
 - Knytte til seg interesserte bruksbesetninger som "assosierte medlemmer" slik at de får del i fellesskapet i væreringene?

Sak 13/2010 Smittebeskyttelsen i ringsystemet

Dagens avlsarbeid på sau har to sentrale pilarer:

- Avlsmessig framgang gjennom avkomsgransking i væreringene med sirkulering av værere mellom besetningene i paringssesongen
- Spredning av den avlsmessige framgangen til bruksbesetningene gjennom salg av avkomsgranska værere og kåra værlam fra væreringene

Vi vet at livdyrkontakt/livdyrsalg representerer den største faren for spredning av de fleste smittsomme sykdommer. Det er derfor av avgjørende betydning at:

- Den helsemessige statusen i væreringsbesetningene er god, med fravær av alvorlig smittsom sykdom
- Smittebeskyttelsen i væreringene er god
- Væreringene/avdelingene er små slik at konsekvensen av et utbrudd av alvorlig smittsom sykdom i en værering/avdeling blir minst mulig, både innad i ringen/avdelingen og ved salg til ringen/avdelingens kunder

Både væreringsreglene og Mattilsynets bekjempelsesforskrift har forbud mot inntak av livdyr til et medlem av en værering. Besetninger som av ulike grunner tar inn livdyr, skal i følge ringreglene ha minst 18 måneders karantene som aktivt medlem av ringen (kan ikke delta i sirkulering av værene og kan ikke levere prøvevær til ringen).

Mattilsynet reviderer nå Bekjempelsesforskriften. Det ser ut til at inntak i livdyr utenfra blir enda mer sentralt i bekjempelsesarbeidet framover. Fra neste høst (2011) må vi regne med at besetninger som har tatt inn livdyr utenfra siste 18 måneder ikke kan være medlem av en værering. Overholdes ikke dette, vil hele væreringen rammes og må ta pause.

Det er dessverre besetninger som ikke overholder forbudet mot å ta inn livdyr. Dette gjelder spesielt vær til en annen rase enn den de er med i ring med. Det kan vi ikke lenger lukke øynene for.

Det er styret i væreringen sitt ansvar å se til at alle medlemmene overholder forbudet mot å ta inn dyr utenfra. Dette ansvaret må styret ta alvorlig. Et brudd på forbudet angår ikke bare den aktuelle besetningen, men hele ringen/avdelingen og kjøperne av livdyr fra ringen/avdelingen.

Vedtak:

Avlsrådet pålegger styret i alle væreringene å informere medlemmene sine om forbudet om å ta inn livdyr utenfra (alle raser), og å se til at forbudet blir overholdt. Medlemmer som etter avtale med styret i ringen tar inn livdyr utenfra, skal ha 18 måneders karantene som aktivt medlem. Medlemmer som tar inn livdyr utenfra uten å avklare dette med styret i ringen, kan ekskluderes som medlem av ringen.

Sak 14/2010 Regler for væreringer og væreholdslag

Utkast til reviderte regler fulgte saken. Reglene ble gjennomgått og endret på noen punkter. **Den viktigste endringen var fjerning av kravet til slaktede avkom etter semin som egentlig skulle gjøres gjeldende fra høsten 2010.**

Til erstatning ble det laget et krav til bruk av semin. Følgende seminkrav gjelder høsten 2010:

Sirkulering av prøveværene	Flokker som må inseminere	Minstekrav til seminbruk	Rasegruppe				
			NKS	Spælsau	Sjeviot	Pelssau	Kjøttsau
Tre flokker eller mer	Minst halvparten	Andel av søyene	7 %	5 %	3 %	3 %	
		Antall sæddoser	50	35	20	20	
To flokker	Begge	Andel av søyene	10 %	7 %	5 %	5 %	
		Antall sæddoser	40	30	15	15	
En flokk		Andel av søyene	15 %	10 %	7 %	7 %	15 %
		Antall sæddoser	30	20	10	10	30 ¹⁾

1) Kravet til antall sæddoser er summen av NKS-doser og kjøttsau-doser

Vedtak:

- 1. Kravet om slaktede avkom etter seminværer som ble vedtatt høsten 2009, gjøres ikke gjeldende ved avkomsgranskningen høsten 2010. Dette erstattes av et langt mildere seminkrav som framgår av væreringsreglene som nå fastsettes**
- 2. Regler for væreringer og væreholdslag fastsettes i samsvar med det framlagte utkastet og de endringer som ble vedtatt i møtet. Avlssjefen får fullmakt til å ferdigstille regelverket.**

Sak 15/2010 Kåring 2010

Styret i NSG har vedtatt at kåring på sau og geit skal ut på høring i organisasjonen før det gjøres vedtak om tiltaket skal fortsette eller ikke.

Etter dette vedtaket har styret i NSG satt ned et utvalg (Lajord-utvalget) som skal komme med forslag til tiltak som gir bedre smittebeskyttelse i næringa. Disse tiltakene var det også planlagt å sende på høring.

Mattilsynet ba i mars 2010 om innspill i forbindelse med revisjon av Bekjempelsesforskriften, og Lajord-utvalget måtte da i all hast ta stilling til kåringssjåenes framtidig. Utvalget gikk inn for at kåringssjåene beholdes da de er viktige for miljøet i næringa. Dette er tatt med i uttalelsen om ny bekjempelsesforskrift som styret i NSG har sendt til Mattilsynet.

Det er dermed ikke lenger aktuelt å gjennomføre en større høring om kåringene.

Styret i NSG har også vedtatt å søke Mattilsynet om dispensasjon fra blåtungeforskriften slik at vi kan holde kåringssjå i restriksjonssonen i 2010. Vi har fått svar, og Mattilsynet vil i år gi

dispensasjon for at det kan holdes kåringsssjå i blåtungesonen såfremt sjukdomssituasjonen ikke endrer seg.

Styret har også vedtatt at det ikke skal holdes kåringsssjå i Rogaland i år pga fotråtesituasjonen. Samtidig har styret åpnet for at det kan gjennomføres et forenklet opplegg som gir mindre kostnader enn kostnadene med gårdskåring utført av kåringsdommer.

Til avlsrådsmøtet forelå det søknad fra kåringsansvarlig i Rogaland, Per Johan Lyse, med et forslag til et forenklet opplegg: Ringene tar selv ansvaret for kåringene. Værene kåres på dispensasjon uten poengsetting, men med en beskrivende kommentar.

Dette opplegget var drøftet på i regionutvalget i Vest forut for avlsrådsmøtet, og der kom det fram et alternativt forslag til kåring på dispensasjon. Forslaget var å innføre en ny kategori godkjente dyr som vi kaller "Ringkåret", til forskjell fra "Dommerkåret".

Til avlsrådsmøtet forelå det også en fellesuttalelse fra Time Sau og Geit og Time veraring om et alternativt forslag til forenklet opplegg.

Saken ble drøftet i Avlsrådet, og det var enighet om at det ikke skulle være nødvendig å kåre på dispensasjon i et forenklet kåringsopplegg. Avlsrådet samlet seg om forslaget om å innføre vurderingen "Ringkåret", med poengsetting og vurderinger etter de samme kriterier som ved kåring av en oppnevnt dommer utenfra. Det er da ringens ansvar å sørge for at den som dømmer dyra har tilstrekkelig opplæring, inkludert bruk av lupe for å vurdere ullkvaliteten.

Rogalandsopplegget med "Ringkåring" er et prøveopplegg som ikke innarbeides i kåringsreglene for sesongen 2010.

Kåringsreglene ble gjennomgått, og det ble lagt til et punkt om at innavlede dyr ikke kan kåres. Som kriterium for at væren ikke er innavlet, gjøres det følgende tester:

- Morfar til væren kan ikke være far eller farfar til væren
- Farmor til væren kan ikke være mor eller mormor til væren

Vedtak:

- **Det gjennomføres ikke noen bred organisasjonsmessig høring om kåringenes plass som avlstiltak og kåringsssjåenes plass som miljøtiltak i næringa**
- **Reviderte kåringsregler fastsettes i samsvar med administrasjonens forslag og momenter som kom fram i møtet**
- **Avlssjefen får fullmakt til å godkjenne kåringsregler for Suffolk og andre raselag**
- **Rogaland kan gjennomføre et prøveopplegg høsten 2010 med forenklet kåringsopplegg der ringene selv tar ansvaret for kåring hos ringens medlemmer. Kåringsreglene følges som ved ordinær kåring, og det er ringens ansvar å sikre at den har kvalifisert personell til å gjennomføre kåringsarbeidet. Værene gis godkjenning som "Ringkåret".**

Sak 16/2010 Livdyrpriser 2010

Det var generell enighet i Avlsrådet om at livdyrprisene må økes for å reflektere de økte slakteprisene og økningen i tilskuddene de siste årene.

Ved kjøp av en voksen vær om høsten vil kjøper kunne slakte væren på nyåret og få produksjonstilskudd for den. I mindre besetninger bør dette være et vesentlig moment i vurderingen av kostnadene med å kjøpe en avkomsgranska vær.

Vedtak:

Avlsrådet fastsetter følgende veiledende priser for livdyr fra NSGs avlsbesetninger (væreringer og væreholdslag) for sesongen 2010:

Kåra værlam	
- grunnpris	2 300
- tillegg per sum kåringspoeng over 150	30
Avkomsgranska vær	
- grunnpris	3 300
- tillegg per O-indekspoeng over 115	100
Seminvær (fra og med 1. juli 2010)	
- grunnpris	3 300
- tillegg per O-indekspoeng over 115	100
- seminværtilllegg (skal dekke prøvetaking, plunder og heft, og et kvalitetstillegg)	4 000
Søyelam fra avlsbesetning, levert i september-november	
- grunnpris	1 700
- tillegg per O-indekspoeng over 115	20
Voksne søyer fra avlsbesetning, levert i september-november	
- grunnpris	2 500
- tillegg per O-indekspoeng over 115	0

Sak 17/2010 Importsæden 2009 og avkommene etter den

I 2009 importerte vi sæd fra en rekke raser. Rasene kan vi dele inn i kombiraser, farraser og morraser basert på det bidraget vi ser for oss at de kan gi i det norske avlsarbeidet.

- Kombiraser
 - Sjeviot
 - Svartfjes
- Farraser
 - Texel
 - Charollais
 - Suffolk
- Morraser
 - Romney

Sæden var tilgjengelig for alle som ønsket å kjøpe, også ringbesetningene.

Sjeviotringene

Sjeviotringene har brukt importsæden med tanke på å redusere innavlsproblematikken, og skal sette på søyelam og værer til avkomsgransking. Avkommene får automatisk lav indeks da semindyra har ukjent avstamning og ingen informasjon om prestasjoner (egne, slektninger i sideledd, avkom). De fleste av værlammene vil ikke holde kravet om 110 i O-indeks ved kåring, og må kåres på dispensasjon.

Mange av sønnene til importværene som settes inn som prøveværer, vil heller ikke holde kravet om 115 i indeks for å få tilskudd.

NKS-ringene

Det er besetninger i NKS-ringene som har brukt Charollais, Texel og Romney. Vi bør ikke blande inn det importerte materialet i NKS på en systematisk måte før vi vet mer om avlskvaliteten hos de importerte rasene.

Ringbesetningene som har avkom etter importen, bes sette på søyelammene slik at vi etter hvert kan få en sammenligning med NKS basert på kryssningssøyer og deres avkom. Kryssningssøylene bør pares med NKS-værer denne høsten.

Det er ikke aktuelt å avkomsgranske kryssningsværer denne høsten som en del av ringens prøveværer. Men den enkelte besetning som har interessante værlam gis mulighet til å bruke dem i egen flokk slik at vi gjennom det får en sammenligning med NKS. Værlam etter importen kan med fordel brukes i besetninger som skal delta i avlsarbeidet med "Kjøttsau".

Hvis kryssningslam stilles til kåring, må de mest sannsynlig kåres på dispensasjon både på O-indeks og ull-lengde (Charollais).

Vedtak:

Medlemmer av sjeviotringene bes sette på avkommene etter importert sæd slik at vi får en betydningsfull innkryssing av "nye gener" og etter en tid får en best mulig vurdering av avlskvaliteten på importen. Prøveværer etter seminimporten gis granskingstilskudd selv om de ikke holder kravet til O-indeks ved innsett.

NKS-ringene skal *ikke* sette inn værer etter importsæden som ringens prøveværer.

Medlemmer av NKS-ringene bes sette på avkommene etter importert Charollais, Texel og Romney. Kryssningssøylene bedekker fortrinnsvis med NKS. Det enkelte medlem kan bruke en kryssningsvær på den delen av egen flokk som er tillatt holdt utenom ringarbeidet og disponeres av medlemmet selv.

Besetninger som skal delta i "Kjøttsauavlen" oppfordres til å avkomsgranske kryssningsværer etter importert Texel og Charollais.

Sak 18/2010 Årets seminværer

Fjorårets inntak ble kort kommentert.

- **Reks Skistad**

Etter klipping på Staur ble det oppdaget at væren hadde en svart flekk. Vi valgte da å anmerke dette i oversikten over værene på nettet, men vi tok den ikke ut av salget. Enkelte av medlemmene i Avlsrådet var uenige i denne avgjørelsen, og mente at det ikke burde vært sendt ut sæd av denne væren.

- **Stas Løland**

Dette var en av 2008-værene som ikke hadde offisiell indeksen ved inntaket, og den fikk heller aldri offisiell indeks da den var lite brukt høsten før. Enkelte av medlemmene i Avlsrådet mente at vi ikke burde selge sæd fra værer som ikke har offisiell indeks. Avlssjefen var uenig i dette. En høy uoffisiell indeks basert på 12 slaktede avkom er et lovende dyr, selv om indeksen ikke er offisiell.

- **Inntak av 1,5 år gamle værer**

I 2009 tok vi inn fem meget lovende 1,5 år gamle værer basert på deres lammeindeks. Indeks H4 endte på fra 135 til 148, så dette var egentlig et ganske vellykket tiltak. Avlssjefen ønsker likevel ikke å gjenta forsøket. Uttaket basert på lammeindeks vil i stor grad være en slektsbasert indeks, og sønnene av de aller beste fedrene på O-indeks vil dominere toppen av lista over aktuelle værer. Dette er de samme fedrene som vi kommer til å måtte begrense innsettet etter, og det er da viktig å få tak i de aller beste sønnene etter dem. Hvilke sønner som blir best, vet vi ikke før høstens

indekser foreligger. Da har vi informasjon om slaktede avkom, men ikke påsatte døtre. Når væren er 2,5 år ved inntak til semin, har vi som regel informasjon om 5-10 døtre i tillegg til informasjonen om slaktede avkom fra året før. Det blir altså ikke tatt inn 1,5 år gamle lovende værer høsten 2010.

Avlssjefen gikk så gjennom prosedyren for inntaket av seminværene. Tidsplanen er meget stram fra S1-indeksen publiseres i slutten av juli fram til de nye seminværene må være på stasjonene seinest den 10. september.

Endelig uttak av seminværene må være klart seinest 5. august for å rekke prøvetaking, godkjenning fra Mattilsynet osv. Det er dermed ikke mulig med noen stor "høringsrunde" omkring hvilke værer som skal tas inn.

Avlsrådets medlemmer viste forståelse for at det er vanskelig å gjennomføre et inntak som en formell sak i Avlsrådet. Men det var ønske om å få tilsendt en oversikt over seminkandidatene som regionkonsulentene skal kartlegge, og også få informasjon om værene med god indeks som ikke kan tas inn av ulike årsaker (ikke i live, myostatingendefekt osv)

Vedtak:

Leder av avlsrådet for sau og Avlssjefen har fullmakt til å bestemme hvilke værer som skal tas inn til semin. Avlsrådsmedlemmene holdes informert om inntaket så godt som mulig under prosessen.

Sak 19/2010 Reglene for avlsstatuetten for beste vær

Lærdal værering har sendt inn følgende forslag til nytt regelverk for tildeling av avlsstatuetten. Avlsstatuetten skal gå til den væren som har høyest O-indeks etter H3-kjøringa og som er 3,5 år eller eldre. I tillegg må væren ha vært tilgjengelig i semin.

Administrasjonens kommentar:

- Vi bør bruke O-indeksen ved siste indekstkjøring om høsten
- Det er greit at statuetten går til den væren som har høyest indeks på tildelingstidspunktet, selv om det kan føre til at det ikke blir delt ut noen statuett i enkelte årganger av værer
- Vi tar inn bare 2-3 sønner etter hver seminfar, og da er værene 2,5 år gamle. Når værene er 3,5 år gamle og eldre, kan vi oppleve at sønner som ikke kom inn til semin har steget og blitt bedre enn de som er tatt inn. Seminkravet kan dermed virke urettferdig.

Administrasjonen fremmet et forslag til regelverk som etter bearbeiding i møtet ble som følger:

- Avlsstatuetten tildeles oppdretteren av den avkomsgranska væren som har den høyeste O-indeksen ved siste indekstkjøring om høsten.
- Det stilles følgende krav til væren:
 - Må være minst 3,5 år gammel
 - Må oppfylle kravene til antall slaktede avkom for å få offisiell indeks
 - Må ha et antall døtre som har lammet som er større eller lik kravet til antall slaktede lam for å få offisiell indeks for rasen
 - Må ikke være bærer av en genvariant som vi ønsker å fjerne fra populasjonen (for eksempel gult fett, myostatinmutasjonen)
 - Kan ikke ha fått avlsstatuetten tidligere år
- Ved poenglikhet tildeles statuetten til den væren som har flest døtre i avkomsgruppa.
- Avlsstatuetten/utmerkelsen deles ut hvert år for den beste væren som ikke har fått den før.

Kent Berg fremmet et forslag om at statuetten hvert år skulle deles ut for den beste 4,5 år gamle væren. Dette forslaget falt mot 2 stemmer (Berg og Avdem).

Vedtak:

Regler for tildeling av avlsstatuetten for beste vær og årets utmerkelse for beste vær innen rasen fastsettes i samsvar med administrasjonens forslag.

Sak 20/2010 Ring 213 – vedtak om myostatinmutasjonen

Avlsrådet behandlet tiltak mot mutasjonen i myostatingenet hos spæl i sak 40/2009. Det ble gjort følgende vedtak:

Ringene pålegges å teste alle potensielle eliteværer i 2009 og 2010 for den spesifikke spælmutasjonen i myostatingenet. Testede værer som avsløres som bærer av mutasjonen, skal ikke benyttes i avl, men slaktes. Kostnadene fordeles slik:

- Ringen betaler prøvetaking og innsending
- NSG betaler analysekostnadene
- Granska værer som må slaktes som bærer, støttes med 2000 kr

Vi mottok etter dette en søknad fra Ring 213 Rennebu og Soknedal spælværring om å få bruke en kjent bærer, 200866057 Frikar, som elitevær i paringssesongen 2009. Søknaden ble avslått. Ringen valgte likevel å bruke væren.

Avlssjefen la fram følgende forslag til reaksjon overfor ring 213:

- 1) Avlsrådet forventer at vedtak som er gjort blir lojalt fulgt opp av væreringene. Se blant annet "Regler for væreringer og væreholdslag", § 4 h)
- 2) Avlsrådet er skuffet over at ring 213 ikke fulgte opp vedtaket i sak 40/2009, men valgte å bruke 200866057 Frikar som elitevær høsten 2009. Dette til tross for at vi sa nei til søknaden fra ringen om å bruke væren, og at vi etter vårt skjønn ga en god faglig begrunnelse for at ringen ikke var tjent med å utsette arbeidet med å fjerne mutasjonen.
- 3) Avlsrådet aksepterer ikke å bruke fellesskapets midler for dekke kostnadene som følger av ringens valg om å bruke 200866057 Frikar som elitevær høsten 2009, og ringen skal heller ikke tjene på dette valget.
- 4) Ringen må, som konsekvens av det valget den gjorde høsten 2009, gjennomføre følgende tiltak:
 - a. 200866057 Frikar skal slaktes før paringssesongen 2010 starter. Avlsrådet må få dokumentasjon på at væren er slaktet. Avlsrådet utbetaler *ikke* slaktetilskuddet på kr 2000,- som er bevilget for slaktning av en granska vær som er bærer av myostatinmutasjonen.
 - b. Ringen skal genteste absolutt alle værlam født 2010 som har 200866057 Frikar som far og som beholdes som avlsdyr, enten de er tenkt brukt i ringen eller tenkt solgt (kåra eller ukåra). Kostnadene med dette, både prøveuttak og analysen (300 kr per vær), skal dekkes av ringen. Alle testede værlam som blir avslørt som bærere, skal slaktes. Det gis ikke slaktetilskudd.
 - c. Alle værlam som ønskes satt inn i ringen der 200866057 Frikar er morfar og mor til lammet er født i 2010, skal gentestes før innsett. Kostnadene med dette dekkes av ringen. Alle som blir avslørt som bærere, skal slaktes. Det gis ikke slaktetilskudd.

Kent Berg la fram et alternativt forslag med en noe mildere reaksjon, men dette falt mot 1 stemme (Berg).

Vedtak:

Avlssjefens forslag er en passende reaksjon overfor ring 213.

Sak 21/2010 Indekskjøringer 2010 og første kåringsdag

Kjøreplanen er publisert på www.nsg.no >Sau.

Vedtak:

Kjøreplanen for indekskjøringene 2010 tas til orientering. Årets kåringer kan starte lørdag 18. september.

Sak 22/2010 Forslag/kommentarer fra Nord-Trøndelag

"Verholdet Sør" består av ringene i Nord-Trøndelag bortsett fra Namdalsringen. På årsmøtet i februar 2010 ble det gjort vedtak om å sende en uttalelse om avlsarbeidet til NSG. Uttalelsen tar for seg flere forhold. Hovedsaken er tiltak for å styre innavlen, men kåring og voksenvekt er også med i uttalelsen.

Avlsrådet gikk gjennom uttalelsen punkt for punkt.

Vedtak:

Avlssjefen svarer på uttalelsen fra ringene i Nord-Trøndelag i samsvar med de synspunkter som framkom i møtet.

Sak 23/2010 Lyngen: Bevaring av nordnorsk sauetype

Vi har fått brev fra Lyngen værring og Lyngen Sau og Geit som uttrykker bekymring for at vi kanskje kan miste en sauetype som er spesielt tilpasset nordnorske forhold.

Brevet fra Lyngen og administrasjonens forslag til svar fulgte sakspapirene og dannet grunnlaget for diskusjonen i Avlsrådet.

Vedtak:

Avlssjefen svarer på henvendelsen fra Lyngen i samsvar med framlagte forslag til svarbrev.

Sak 24/2010 Farga spæl

NSG har hatt møte med fargaspælmiljøet på Haukeli 7. april og på Sola 4.5. juni. Avlsrådet ble orientert om møtene. Det er valgt et interimsstyre for "Interesselaget for farga spæl" med Else Horge Asplin, Buskerud, som leder. Interimsstyret er ansvarlig for det videre arbeidet med å ta vare på den farga spælen.

Følgende tidligere vedtak i Avlsrådet og styret i NSG gjelder fortsatt:

- Avlsmålet for spælsauavlen i regi av NSG er en kvit ullfell
- Det betales ikke granskingsstilskott for værere som er fenotypisk farga

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 25/2010 Studie-/diskusjonsopplegg om avl

Sven Reiersen har foreslått for avlsavdelingen at vi skal utarbeide et studieopplegg om avl. Dette kan samtidig fungere som en høring om medlemmenes syn på avlsarbeidet.

Administrasjonen er enig at det er behov for en samlet framstilling av avlsarbeidet slik det nå drives, og at et studieopplegg kunne vært en fin måte å spre kunnskapen på. Men det er arbeidskrevende å lage et slikt opplegg, og avlsavdelingen synes ikke det er riktig å bruke ressursene i avdelingen til dette nå.

Avlsrådet drøftet saken, og fant ikke å pålegge avlsavdelingen å lage et studieopplegg til foretning av andre planlagte oppgaver.

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 26/2010 Væreholdslagets plass i avlsopplegget

I sak 42/2009 ble det gjort følgende vedtak:

- *Fra og med avlssesongen 2009/10 skal væreholdslaga knytte seg til én og kun én ring/avdeling og hente alle værer derfra. Det skal fortsatt ikke gå værer fra væreholdslaget tilbake til ringen det samarbeider med, men de kan hentes inn til semin.*
- *Følgende forslag til vedtak sendes på høring i væreholdslagene og ringen før det tas opp til vedtak i Avlsrådet:
"Fra 2011/12 avvikles væreholdslag som avlstilltak i NSGs organiserte avlsarbeid. Besetninger som ønsker det, søker opptak i ringen de har vært knyttet til de siste to år. I ringen kan de få spesielle oppgaver, eller de kan delta i avkomsgransking."*

Saken er foreløpig ikke sendt på høring.

Oppland værring ønsket å få drøfte saken på dette Avlsrådsmøtet, da ringen mener det ikke er bra med lengre tids usikkerhet omkring framtida for væreholdslaga.

Vedtak:

Framdrift mot konklusjon om væreholdslagets framtid gjennomføres som tidligere planlagt.

Sak 27/2010 Innavlsstyringen

Med innavlsstyring mener vi tiltak for å holde populasjonens økning i innavlsgrad under 1 % per generasjon.

Tiltakene må først og fremst rette seg mot hanndyra, og da spesielt seminværene, da de er disse som i hovedsak bestemmer innavlsøkningen.

Tiltakene kan settes inn på flere nivåer, både populasjonsnivå, ring/avdelingsnivå og besetningsnivå. Vi bruker følgende tiltak:

- Populasjonsnivå
 - Seminværene
 - Maks 1 sæddose per 50 (100) søyer (de mest populære seminværene)
 - Maks 2 (3) sønner per seminfar til avkomsgransking per avdeling
 - Kun én sesong som seminelitevær (aktuell for påsett av prøveværer)
 - Maks 2-4 sønner per seminfar inn til semin
 - Utvikle slektsindeks som viser hvilke værer som vil bidra mye/lite til innavlsøkningen (forhåpentligvis klart til paringssesongen 2010)
- Ring-/avdelingsnivå
 - Bruke flest mulig seminfedre
 - Bruke seminværen første året på seminstasjonen
- Besetningsnivå
 - Semin: Hvilke værer brukes på hvilke søyer?
 - Program i Sauekontrollen: "Avl i buskapen" (blir ikke klart i 2010)

I sak 32/2009 gjorde vi følgende vedtak:

- **Tiltak ved paring:**
 - Alle førsteårs seminværer skal anses som likeverdige og gis gode elitesøyer slik at de kan få gode prøveværskandidater alle sammen
 - NKS
 - Alle førsteårs seminværer som ser ut til å selge mer enn 800 doser begrenses til 1 dose per 50 søyer i ring
 - Alle NKS-seminværer som har solgt minst 500 doser første året og har kåra 200 lam etter seg året etter, settes på "negativlista"
 - Spæl
 - Alle førsteårs seminværer som ser ut til å selge mer enn 300 doser begrenses til dose per 50 søyer i ring
 - Alle spæl-seminværer som har solgt minst 200 doser første året og kåra 100 lam etter seg året etter, settes på "negativlista"
- **Innsett av prøveværer:**
 - Ingen avdeling kan sette inn mer enn 4 sønner etter *samme seminfar* i 2009
 - Avdelinger som gransker inntil 20 værer kan sette inn maks 2 sønner etter *samme seminfar* i 2010.
 - Avdelinger som gransker mer enn 20 værer kan sette inn maks 3 sønner etter *samme seminfar* i 2010.
 - Settes det inn flere sønner enn dette, vil de overskytende få beregnet indeks, men de vil ikke få granskingstilskott.

Vi har som regel diskutert innavlsøkningen for NKS; men det er en mye større utfordring å styre innavlsøkningen på spæl og sjeviot. Avlsrådet gikk gjennom tiltakene med det for øyet.

Sjeviot har klart utfordringen gjennom å la være å bruke semin som et eliteparingstiltak, og gjennom styring av innsett av prøveværene med god fordeling på fedre.

På spæl har vi valgt å bruke semin aktivt for å skape størst mulig avlsframgang, så det er her utfordringen med innavlsstyring er aller størst. Eikjes beregninger har vist at vi må sette inn minst 10 nye seminværer hvert år, og disse må brukes like mye skal innavlsøkningen holdes under kontroll. Dette er langt fra realitetene de siste årene, da noen få seminværer har stått for nesten hele salget. Vi blir dermed nødt til å begrense salget fra den enkelte seminværen ut fra innavlsstyringen, og ikke som nå ut fra værens produksjonskapasitet (som nesten alltid er mer enn stor nok).

Det er også viktig at alle seminværer får en god sjanse til å bringe sine gener videre gjennom sønner som blir satt inn til semin. Den totale granskingskapasiteten er begrenset, og den må derfor fordeles de aktuelle seminfedrene. Det er bakgrunnen for at vi har innført en begrensning på 2 avkomsgranska sønner per ring/avdeling per seminvær (maks 3 sønner hvis ringen/avdelingen gransker over 20 prøveværer i året).

Kent Berg fremmet et alternativt forslag til begrensningen i antall innsatte prøveværer med rett til granskingsstilskott per seminfar, der antallet i større grad reflekterer ulik størrelse på ringene/avdelingene. Forslaget var:

- 1 sønn per seminfar når antall prøveværer er mindre eller lik 10
- 2 sønner per seminfar når antall prøveværer er større enn 10
- 3 sønner per seminfar når antall prøveværer er større enn 20
- 4 sønner per seminfar når antall prøveværer er større enn 30

Dette forslaget falt mot to stemmer (Berg og Klemetsdal).

Vedtak:

Gjennomgangen av tiltakene for å styre innavlsøkningen tas til orientering. Tiltakene som ble vedtatt i sak 32/2009 gjennomføres i 2010.

Sak 28/2010 Eventuelt

a) Myostatinmutasjonen hos spæl høsten 2010

Tiltakene mot myostatinmutasjonen hos spæl ble gjennomgått. Det var enighet om å holde fast på opplegget som ble vedtatt høsten 2009 (sak 40/2009)

Ringene pålegges å teste alle potensielle eliteværer i 2009 og 2010 for den spesifikke spælmutasjonen i myostatingenet. Testede værer som avsløres som bærer av mutasjonen, skal ikke benyttes i avl, men slaktes. Kostnadene fordeles slik:

- Ringen betaler prøvetaking og innsending
- NSG betaler analysekostnadene
- Granska værer som må slaktes som bærer, støttes med 2000 kr

Vedtak:

Gjennomgangen av tiltakene mot myostatinmutasjonen tas til orientering.

b) Gult fett

Det er noen få ringer som har en så stor forekomst av gult fett at det anses å være et problem. Dette slår ut først og fremst i enkelte bruksbesetninger som har kjøpt vær gjennom ringen, og har vært uheldig og fått en bærer minst et par ganger.

Ringer som mener at de har et problem med gult fett, bes om å ta kontakt med avlsavdelingen for å drøfte om det kan være nyttig og kostnadseffektivt med gentesting. Hvis avlsavdelingen finner å anbefale gentesting, gjennomføres det følgende kostnadsfordeling ved tiltaket:

- Ringen betaler prøvetaking og innsending
- NSG betaler analysekostnadene
- Det gis ikke slaktetilskudd til værer som avsløres som bærere

Vedtak:

Avlsrådet støtter administrasjonens forslag til tiltak mot gult fett i ringer med høy forekomst av mutasjonen.